

2. 1. 2020

Veďte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Vzdání se práva na podání žaloby na zrušení rozhodčího nálezu soudem

V následujícím příspěvku se budeme zabývat možným zavedením práva na vzdání se přezkumu rozhodčího nálezu soudem do českého právního řádu. Autor příspěvku (v textu označovaný jako „navrhovatel“) je názoru, že v návaznosti na vyloučení spotřebitelského prvku z rozhodčího řízení (2016) by šlo jednoznačně o změnu k lepšímu, která by odpovídala autonomnímu charakteru tuzemského soukromého práva a které de lege ferenda nic nebrání.

Návrh novely:

§ 31 odst. 2 ZRŘ

„Ustanovení odstavce 1 neplatí, pokud se smluvní strany rozhodčí smlouvy práva na podání žaloby na zrušení rozhodčího nálezu soudem v rozhodčí smlouvě či jiným písemným ujednáním vzdaly.“

Odůvodnění:

K odstavci 2:

K právu na vyloučení zrušení rozhodčího nálezu soudem

Navrhovaná právní úprava novelizující zákon č. [216/1994](#) Sb., o rozhodčím řízení, ve znění pozdějších předpisů (dále i shora jen „ZRŘ“) zakládá možnost smluvních stran implementovat do rozhodčí smlouvy ustanovení vylučující přezkum rozhodčího nálezu soudem. V akademické obci i v praxi rozhodčího řízení se již delší dobu, zejména pak po zrušení možnosti využívání rozhodčích doložek ve spotřebitelských sporech, k němuž došlo s účinností od 1. 12. 2016, diskutovalo tom, že po zákazu rozhodčích doložek ve spotřebitelských smlouvách již nic nebrání větší liberalizaci rozhodčího řízení ve vztahu k posílení autonomie stran a větší bezformálnosti rozhodčí doložky. Bylo tak dáno k úvaze, zda neumožnit stranám rozhodčího řízení zvýšenou dispozici s institutem návrhu na zrušení rozhodčího nálezu, tedy poskytnout smluvním stranám možnost uzavřít dohodu o tom, že se vzdají svého práva podat návrh na zrušení rozhodčího nálezu soudem.

Navrhovatel se přiklání k tomu, aby smluvní strany rozhodčí smlouvy (doložky) tuto možnost měly. Nad rámec úvah o připuštění možnosti vyloučení přezkumu rozhodčího nálezu soudem se dále objevily navazující úvahy, směřující k posílení tohoto institutu, spočívající v názoru, že by výše uvedené ujednání mělo být doplněno o sankci, například o smluvní pokutu, kterou by byla porušení tohoto ujednání sankcionována.

Za současného stavu právní úpravy by ujednání, které umožňuje dispozici s institutem návrhu na zrušení rozhodčího nálezu, nebylo pro rozpor s kogentní normou (zákon o rozhodčím řízení a o zrušení rozhodčích nálezů) platné, jeví se takové ujednání souladné s dispozitivním a liberálním charakterem občanského zákoníku (zákon č. [89/2012](#) Sb., dále jen „ObčZ“). Bez ohledu na výše

uvedené je však navrhovatel názoru, že by taková dispozice institutu zrušení rozhodčího nálezu měla být zákonem připuštěna, což je však za současné právní úpravy stěží možné realizovat pouze jejím extenzivním výkladem. Lze tak tedy učinit jedině novelizací zákona o rozhodčím řízení.

Kontrolní funkce soudu dostává svůj prostor v jeho právu zrušit rozhodčí nálezy, jestliže rozhodčí nálezy, případně rozhodčí řízení, které předcházelo jeho vydání, samo trpí vadami, které jsou definovány v zákoně o rozhodčím řízení. Žalobu na zrušení rozhodčího nálezu upravuje zákon o rozhodčím řízení v ust. § 31 ZRŘ (za na takové řízení subsidiárně aplikovatelné úpravy občanského soudního řádu). Věcně příslušným soudem k podání žaloby na zrušení rozhodčího nálezu je podle stávající právní úpravy krajský soud[1]. Žaloba na zrušení rozhodčího nálezu musí obsahovat náležitosti, které upravuje občanský soudní řád. Žaloba musí být písemná, musí být dostatečně určitá, musí z ní být jasno, kdo jí podává a musí být žalobcem podána ve lhůtě tří měsíců ode dne doručení rozhodčího nálezu tomu, kdo žalobu na zrušení rozhodčího nálezu podává.[2]

Otázka ingerence soudů do rozhodčího řízení byla mnohokrát řešena, a to Nejvyšším soudem České republiky, za všechny např. v rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 21. 10. 2014, sp. zn.: 25 Cdo 2790/2013, které se vymezuje proti případné libovůli soudů zasahovat do rozhodčího řízení. Apel nejvyšších soudů zamezit přezkumu správnosti rozhodčích nálezů rozhodců a stálých rozhodčích soudů obecnými soudy a omezit podmínky pro jeho přezkum zaznívá i z dalších rozhodnutích, ať již časově starší nebo aktuálnější povahy. V rozhodnutí ze dne 30. 10. 2009, sp. zn. 33 Cdo 2675/2007, Nejvyšší soud mj. konstatoval, že *„Vycházeje z povahy rozhodčího řízení, jehož smyslem je přenesení projednávání a rozhodování určitého druhu sporů ze soudů na rozhodce, a z důvodů, pro které může být rozhodčí nálezy zrušen, lze dovodit, že úmyslem zákonodárce bylo vyloučit soudní přezkum správnosti rozhodčího nálezu, tj. správnosti skutkových zjištění a právního posouzení věci; měl-li by soud v rámci řízení o zrušení rozhodčího nálezu přezkoumávat jeho věcnou správnost, pozbyla by smyslu právní úprava rozhodčího řízení.“*

Ústavní soud se v nálezu ze dne 8. 3. 2011, sp. zn. I. ÚS 3227/07, přiklonil k jurisdikční koncepci rozhodčího řízení jako nalézání práva postupem analogickým a ekvivalentním soudnímu řízení a v souladu s platným právem. Jinými slovy vyjádřeno, rozhodce je bezprostředně vázán platným právem a jeho povinností je platné právo aplikovat. Neznamená to ovšem, že soudy mohou do rozhodčího řízení libovolně zasahovat. Rozsah kontrolní funkce ze strany soudu musí být pečlivě vyvážen tak, aby na jedné straně nebylo popřeno pravidlo, že v řízení před rozhodci má být poskytována právní ochrana, a na straně druhé, aby tím nebyly setřeny výhody rozhodčího řízení (rychlost, hospodárnost), a tak i jeho praktická využitelnost. Výčet důvodů pro zrušení rozhodčího nálezu je taxativní a neobsahuje důvod spočívající v rozporu s hmotným právem nebo s veřejným pořádkem. Ústavní soud uzavřel, že otevření možnosti přezkumu rozhodčích nálezů soudem pro rozpor s hmotným právem je pochybné jak z pohledu výkladu důvodů pro zrušení rozhodčího nálezu, tak z hlediska koncepčního.

Zákon o rozhodčím řízení upravuje podmínky, za jejichž splnění může dojít ke zrušení rozhodčího nálezu. Zrušení rozhodčího nálezu soudem je nezbytné odlišit od odvolání proti rozhodčímu nálezu, které může být (jakožto tzv. „přezkumu jinými rozhodci“ podle § 27 ZRŘ) upraveno v rozhodčí

smlouvě. Je třeba, při respektování práva stran podrobit se rozhodčímu řízení, brát rovněž v potaz zájem státu na tom, aby rozhodčí řízení nebylo prostoupeno svévolí či nezákonností, které by mohly vést, v konečném důsledku k rezignaci na porušování ústavních práv na poskytnutí soudní ochrany. To odůvodňuje existenci institutu zrušení rozhodčího nálezu jako součást českého právního řádu. Samotná existence institutu zrušení rozhodčího nálezu soudem a její nezbytnost však v podmínkách dynamicky se vyvíjející ekonomiky, globalizace, digitalizace a expanze zbožnětržních vztahů, jakož i v podmínkách vyloučení spotřebitelského prvku z rozhodčího řízení, nebrání úvahám o možné legislativní transformaci kogentní povahy ust. § 31 ZRŘ v právní povahu dispozitivní, jíž by bylo možno prostřednictvím nově vloženého odstavce druhého z aplikace vyloučit.

Dispozice s institutem zrušení rozhodčího nálezu tedy za stávající právní úpravy naráží na kogentní úpravu zákona o rozhodčím řízení, jakkoli liberální charakter občanského zákoníku je bezesporu je daleko více bližší dispozitivní právní úpravě. Podle některých teoretických východisek ohledně změny současné právní úpravy, která se vztahuje ke zrušení rozhodčího nálezu, panuje přesvědčení, že je na místě zvážit, nakolik lze stranám umožnit dispozici s právem podat žalobu na zrušení rozhodčího nálezu, kdy by se strany mohly v rozhodčí smlouvě zavázat k tomu, že nevyužijí, respektive, že se vzdávají svého práva podat žalobu na zrušení rozhodčího nálezu soudem. Navrhovatel se však nepřiklání k názoru, že by bylo žádoucí umožnit stranám sankcionovat porušení tohoto ujednání smluvní pokutou, neboť užití institutu smluvní pokuty k zamezení podání žaloby na zrušení rozhodčího nálezu soudem je nadbytečné a zbytečně kontroverzní, neboť nastoupení zamýšleného důsledku, a to odmítnutí žaloby na zrušení rozhodčího nálezu soudem, lze dosáhnout již samým zavedením možnosti vyloučení přezkumu rozhodčího nálezu soudem v rozhodčí smlouvě (doložce).

Vzorem je švýcarská právní úprava

Navrhovaná právní úprava se koncepčně a historicky odvolává na právní úpravu švýcarskou a na aktuální judikaturu Evropského soudu pro lidská práva, jehož rozhodovací praxe z ní vychází. Soulad švýcarské právní úpravy s Mezinárodní úmluvou o lidských právech potvrdil již před několika lety i Evropský soud pro lidská práva, který dovedl přesvědčivý závěr, že *„Smluvní vzdání se práva na odvolání k obecnému soudu do rozhodčího nálezu, které je učiněno svobodně a výslovně, není porušením práva na přístup k soudu garantovaného čl. 6 odst. 1 Úmluvy.“* (viz Rozhodnutí ESLP ze dne 1. 3. 2016, stížnost č. 41069/12, ve věci *Tabbane* proti Švýcarsku).

Případ se týkal práva na přístup k obecnému soudu ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy - práva na odvolání do rozhodčího nálezu arbitrážního soudu, kterého se strany sporu ve smlouvě výslovně a svobodně vzdaly. Arbitrážní soud poté vydal nálezu, ve kterém nařídil stěžovateli, aby převedl veškeré své akcie na společnost Colgate-Palmolive a zaplatil náklady řízení. Stěžovatel podal odvolání ke švýcarskému Federálnímu soudu. Federální soud shledal odvolání nepřijatelným a odmítl rozhodčí nálezu přezkoumat s odůvodněním, že strany sporu se platně vzdaly práva na odvolání do jakéhokoliv rozhodnutí arbitrážního soudu ve smyslu čl. 192 švýcarského Federálního zákona o mezinárodním právu soukromém. Stěžovatel se následně obrátil na Evropský soud pro lidská práva a s odkazem na čl. 6 odst. 1 (právo na spravedlivý proces) a čl. 13 (právo na účinný právní prostředek nápravy) Úmluvy namítal, že mu ve Švýcarsku nebyl umožněn přístup k soudu, který by přezkoumal arbitrážní řízení. Tvrdil, že čl. 192 Federálního zákona o mezinárodním právu soukromém není v souladu s čl. 6 odst. 1 Úmluvy. **ESLP shledal, že s ohledem ke sledovanému legitimnímu cíli a stěžovatelově smluvní svobodě dobrovolné vzdání se práva na odvolání do rozhodčího nálezu nepředstavuje zásah do samotné podstaty práva stěžovatele na přístup k soudu.**

ESLP k tomu dále uvedl, že Federální soud, interpretující přání stran, dospěl k závěru, že strany sporu vyloučily možnost odvolání do nálezu arbitrážního soudu. K otázce, zda možnost vzdání se odvolání do rozhodčího nálezu zakládá porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy, jakož i k samotnému čl. 192

Federálního zákona o mezinárodním právu soukromém, podle kterého smluvní strany mohou výslovně učiněnou deklarácí vyloučit odvolání do rozhodčího nálezu, **ESLP poznamenal, že odráží volbu švýcarského zákonodárce, jehož přáním je zvýšit atraktivitu a efektivnost mezinárodní arbitráže ve Švýcarsku.** ESLP uzavřel, že omezení práva na přístup k soudu sledovalo legitimní cíl, a to posílení postavení Švýcarska jako místa pro konání arbitrážních řízení, a zároveň respektovalo stěžovatelovu smluvní svobodu, a tudíž jej nelze považovat za nepřiměřené. Samotná podstata stěžovatelova práva na přístup k soudu tak nebyla narušena. Námitku stěžovatele, že mu ve Švýcarsku byl odňat přístup k soudu, a neměl tudíž možnost napadnout rozhodčí nález, proto ESLP shledal jako neopodstatněnou. ESLP prohlásil stížnost jako celek jednomyslně za nepřijatelnou.

Závěr de lege refenda

Z výše uvedeného tak vyplývá, že navrhovaná právní úprava by byla v souladu s Mezinárodní úmluvou o lidských právech a s jejím výkladem ze strany ESLP, a tím i s čl. 36 Listiny základních a svobod, neboť judikturní cesta Ústavního soudu rozhodovací praxí ESLP zvláště ve výkladu čl. 6 Úmluvy v mnohém sleduje. Za situace, kdy tuzemská právní úprava rozhodčího řízení zakazuje používání rozhodčích smluv (doložek) ve spotřebitelských smlouvách, je také vyloučeno zneužití institutu vyloučení rozhodčího nálezu soudem vůči spotřebiteli, a kontrahenty ustanovení vylučujícího možnost přezkumu by v praxi byly zejména obchodní korporace navzájem či další právnické osoby, jejichž statutární orgány zavazuje povinnost jednat v právním styku i dovnitř právnické osoby s péčí řádného hospodáře ve smyslu § 159 odst. 1 ObčZ. Navrhovaná právní úprava by bezpochyby přinesla zvýšení atraktivity rozhodčího řízení v tuzemsku, které by se zejména ve sporech národních i nadnárodních korporací mohlo stát vyhledávanou arbitrážní destinací, a to včetně případných mezinárodních arbitráží včetně arbitráží z dohod na podporu a ochranu investic.

JUDr. Luděk Lisse, Ph.D. LL.M. MPA,

advokát a rozhodce, působí též jako ředitel Ústavu práva a právní vědy, o.p.s.

[LISSE LEGAL](#)

Jablonského 640/2,
170 00 Praha 7

Tel.: +420 777 705 807

e-mail: advokat@lisse.cz

---

[1] Srov. § 41 ZRR: „K řízení o neplatnosti rozhodčí smlouvy a k řízení o zrušení rozhodčího nálezu podle části čtvrté tohoto zákona je v prvním stupni příslušný krajský soud. K ostatním řízením podle tohoto zákona je v prvním stupni příslušný soud, který by byl příslušný k řízení ve věci podle zvláštního předpisu,6) kdyby nebylo rozhodčí smlouvy.“

[2] Srov. § 42 odst. 2, věta první o.s.ř.: „Pokud zákon pro podání určitého druhu nevyžaduje další náležitosti, musí být z podání patrné, kterému soudu je určeno, kdo je činí, které věci se týká a co sleduje, a musí být podepsáno a datováno.“

© EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Novela zákona o spotřebitelském úvěru: zásadní regulatorní přelom, který změní finanční trh i praxi poskytovatelů spotřebitelských úvěrů](#)
- [Umělá inteligence a CorpTech v kontextu právní regulace](#)
- [IATA Travel & Cargo akreditace v letectví – v čem spočívají její výhody?](#)
- [Přechod nájmu po smrti nájemce a práva dědice](#)
- [Jaké změny přináší od roku 2026 novela rodinného práva v oblasti právní úpravy rozvodu manželství?](#)
- [Digital Omnibus o AI: návrh nařízení o zjednodušení pravidel pro umělou inteligenci](#)
- [Užívání nemovitosti ve spoluvlastnictví aneb musí se spoluvlastníci na jejím užívání vždy dohodnout?](#)
- [Rozhodčí nálezy vydané ruskými rozhodčími soudy a jejich uznání a výkon na území EU](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 27.: Import vybraných výrobků a spotřební daně](#)
- [Slovenské mimosoudní řešení sporů podle nařízení EU o digitálních službách](#)
- [Kontrola systémů vytápění – často přehlížená povinnost od firem po SVJ](#)